

- Ambient
- Arquitectura
- Autoria
- Benestar
- Disseny
- Disseny de l'espai
- Disseny integral
- Espai urbà
- Estances de la ciutat
- Interactivitat
- Interioritat
- Llum
- Nous consumidors
- Ocupació
- Pràctiques experimentals
- Projecte
- Representació
- Retail
- Sociocultural
- Tecnologia
- Tendències
- Teories espacials
- Terreny domèstic
- Triple bottom line

- Desjerarquització
- Disposició
- Distribució
- Espai de treball
- Hàbitat estratègic

- Ricardo Guasch
- Txatxo Sabater
- Alex Malapeira

“La indeterminació dels espais sembla un bon aliat de la reversibilitat latent que desitja ja qualsevol programa relatiu a l’habitació, o de treball terciari de nova generació”

Ricardo Guasch és doctor en arquitectura per la UPC. Des del 1994, està vinculat a ELISAVA, com professor i exercint diversos càrrecs de responsabilitat acadèmica. Fundador i director del despatx professional *g s arquitectura*.

Txatxo Sabater és doctor en arquitectura per la UPC. És codirector del programa de Postgrau en Disseny de l’Hàbitat Estratègic a ELISAVA. Ha estat professor titular del Departament de Composició Arquitectònica a l’ETSAV-UPC. Autor de la guia d’estudis “Gerohabitació, cohabitació, emancipació” entre altres nombrosos textos de referència sobre l’espai domèstic.

Alex Malapeira és arquitecte per l’ETSAV i professor del Postgrau en Disseny de l’Hàbitat Estratègic a ELISAVA.

Indeterminació, complementació, apropiació, desjerarquització.

Notes sobre l’adaptació funcional de l’interior habitat

Encara avui, massa sovint, la resposta als usos consisteix en un abstracte diagrama funcional que es basa en el simple repartiment de peces relacionades amb una funció determinada. Aquí exposem altres maneres de fer front a aquesta qüestió les quals, entenem, estan dotades d’un alt grau d’operativitat. En aquest sentit els ítems de l’enunciat —indeterminació, complementació, apropiació, desjerarquització— es corresponen a orientacions prèvies al projecte que són vàlides per a la presa de decisions, tant a escala de l’organització de l’immoble com per a la distribució i disposició dels àmbits específics de l’interior.

El text s’orienta cap a l’interior habitat, el que es correspon amb els àmbits habitacionals i laborals, en els quals pot donar-se un cert grau de permanència com a escenari de les accions quotidianes. Se sap de sobres que els límits entre ambdós entorns són difusos avui, en el supòsit de la intercanviabilitat basada en la dispersió de les activitats, la diversitat horària i la mobilitat extrema, i que es difuminen dins l’aire canviant i ple d’informació en el qual vivim. Sorgeixen nous termes per anomenar usos que s’incorporen a l’habitatge (SOHO,¹ per exemple), però també per reconèixer a l’espai laboral el refugi que es pugui donar a comportaments quotidians.

Aquests arguments exigeixen un acomodament de la manera de pensar i de la metodologia projectual. És aleshores quan l’àmbit universitari esdevé un laboratori idoni per a la constatació de l’oportunitat d’aquest enfocament. Mostrarem aquí alguns treballs de les darreres edicions dels postgraus en Disseny de l’Espai de Treball i Hàbitat Estratègic d’ELISAVA, juntament amb projectes singulars obra de despatxos professionals.

1. Small Office Home Office

Els termes clau emprats aquí prioritzen els aspectes relacionats amb la realitat dels comportaments com a alternativa al llenguatge convencional de l'art de la distribució. La precisió en els termes és un repte important ja que consolida el coneixement, en facilita la “indexació” i n'autoritza l'extensió com a eina d'estudi. Tanmateix, els conceptes subjacents llisquen i intersequen, motiu pel qual no és fàcil aïllar-los i apareixen aquí escampats a través de tot el text, el qual es resol gràcies a descripcions de referents o models.

Propostes i realitzacions. Espai de vida, domèstic i/o laboral

Proposem observar amb atenció renovada algunes propostes i realitzacions amb característiques de matriu indiferenciada, indeterminació, complementació, apropiació, etc. Tot i que alguns exemples ja es troben inscrits a la cultura arquitectònica o del disseny interior, ens imposen lectures inhabituals.

Escollim quatre exemples a decennis anteriors com els que podrien il·lustrar millor una actitud conscient d'aquests temes al projecte d'interior domèstic i que pertanyen a diversos programes i patrons.

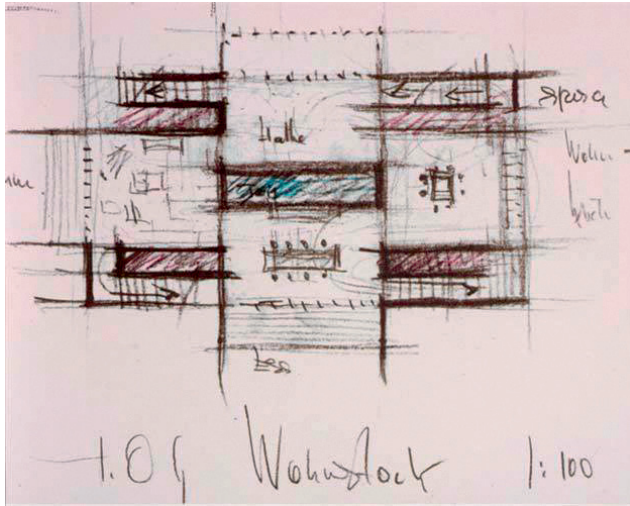
Casa Luzi, de Peter Zumthor

La imatge de la planta de la *Casa Luzi* de Peter Zumthor crida la nostra atenció, més que no pas el seu icònic aspecte exterior. El seu atractiu rau en la simplicitat del patró geomètric emprat: una xarxa apaïxada i modificada, per interpolació de parells de franges de menor folgança, i algunes línies exploratòries que són suficients per escatir un tartà.² La impressió dominant és a portell. A altres esquemes seus per a altres construccions Zumthor sembla seguir les lleis d'una gramàtica combinatòria. Als croquis inicials per a la *Casa Luzi* les intencions queden clares.

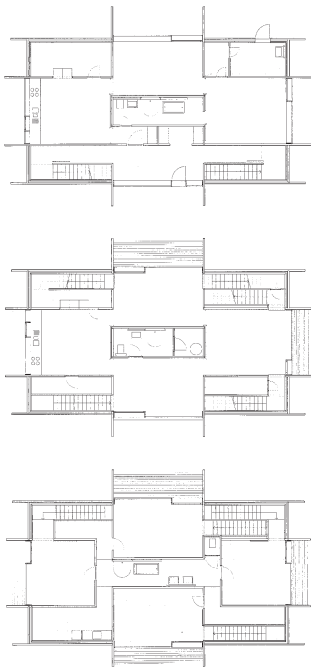
Els rectangles apaïxats contenen equipaments, circulació canalitzada i emmagatzematge. La resta pot ocupar-se de qualsevol manera, admet tota mena de mobiliari, amb prou parament sobre el qual recolzar-lo. És cert que hi ha alguna indicació sobre un ús potencial i, tanmateix, la possibilitat de permutació dels usos no representa cap dificultat.

No en resulta cap polaritat, hi ha un ordre perifèric, l'activitat social resideix al voltant del centre, des d'on comença l'accés a l'espai individual, camí propi cap a “*the room of one's own*”, incrustat als rectangles oblongs exteriors. Als seus esquemes per a la primera planta hi ha un espai de recepció i tres de vida. Tot i així, prenent en consideració que l'accés exterior és a la planta inferior, aquest *halle* és més un espai d'apropiació que de recepció.

Si prenem en consideració les terrasses, la planta resulta una creu grega, tot i

▲ ▼ Peter Zumthor, *Casa Luzi*, croquis i plantes, 2002.

2 Mac Cormac, R., “Anatomía de la estética de Wright”. A: Guasch, R. (ed.), *Espacio fluido versus espacio sistemático*. Barcelona: Edicions UPC, 1995, p. 143-146. Versió original: “The Anatomy of Wright's Aesthetic”, *The Architectural Review*, núm. 143 (febrer 1968).

▲ Peter Zumthor, *Casa Luzi*, interior, 2002.

que des de l'exterior no s'escateix aquesta comprensió només visual: però l'experiència està servida. El conjunt d'aquesta planta és també un espai d'apropiació disponible, un pèl laberíntic, equivalent en les quatre orientacions; les parets són iguals, també ho són els intervals i la seva percepció es asimètrica. Tot allò que omple el nostre camp visual és fusta, però no hi ha treballs de fusteria a la vista. Les balconeres es protegeixen amb la mateixa tecnologia interior, l'*strickbau*. El pes visual de les divisions interiors segueix més enllà del pla del vitrall.

Cal destacar la incrustació de part de l'equip de la cuina al mur lateral. Aquest taulell (*comptoir*) de la cuina, a un dels quatre àmbits, en part envaeix aquesta franja i activa bona part de les accions a contrallum. Excloent aquest espai social i pràctic de l'àmbit de la cuina, els altres tres espais no tenen cap altra determinació que la que es pugui intuir des de les empremtes del mobiliari i la resta d'elements solts.

En aquest cas, què pot anomenar-se “espai d'apropiació”? A la primera planta les dimensions equivalents de les quatre sales resultants permeten presumir la formació de fins a quatre nuclis de conversa (colles). No s'hi descarta la formació d'un gabinet de treball en alguna.

A la segona planta, dedicada als dormitoris, els armaris formen part d'una xarxa distributiva que inclou l'espai higiènic i el de manteniment.

Tornant a la forma de la planta ens interessa destacar la indiferència en la inscripció dels usos. Però és particularment intencionat la situació de l'embarcament dels quatre trams esglaonats que donen accés directe a les quatre peces superiors. Sembla que ens indica com cada un d'aquests espais particulars es col·loca a bona distància de la resta; les escales separen dues cambres contigües, així com l'espai higiènic central a la planta de les habitacions les aglutina; ens ofereixen la possibilitat de filtrar-se entre aquestes i els espais de manteniment i emmagatzematge.

El gran art de la distribució es manifesta a la planta superior. No hi ha cap peça particular comunicada. De fet, les peces d'emmagatzematge, manteniment i higiene que mantenen una equivalència dimensional i proporcional, enllacen amb els dormitoris. Si el programa no ho imposa, un dormitori pot intercanviar-se per estudi, gabinet o qualsevol altre acomodament provisional.

Veiem que hi ha cinc escales que sorgeixen de la planta mitjana, des de quatre àmbits, i són rutes amb una única destinació. La circulació i l'emmagatzematge desapareixen del camp visual, no són visibles, és com si fossin dins d'un mur, darrere una paret.

L'habitatge secundari a planta baixa reflecteix també el grau d'indeterminació i reversibilitat latents.

En resum, un habitatge principal organitzat en dues plantes, amb un gradient de privacitat estratificat: accés, vida i dormitoris.

Fenêtre sur cour, de Minazzoli-Chauvin

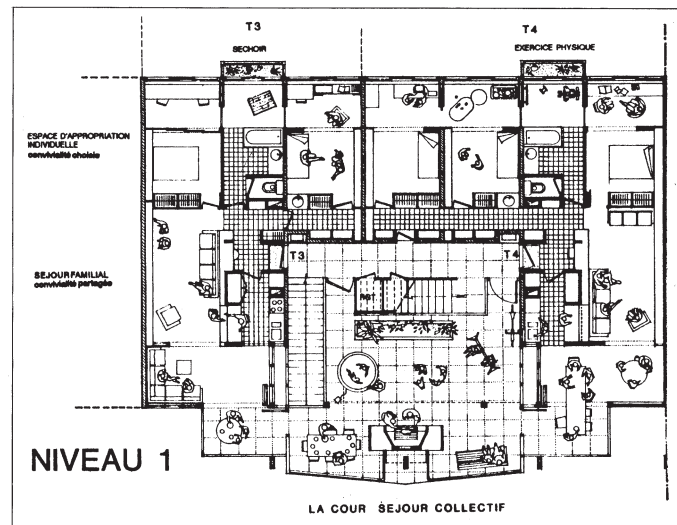
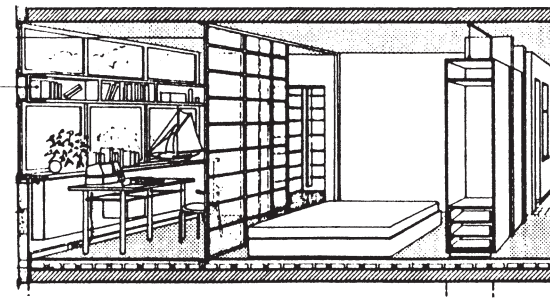
El projecte presentat per l'equip Minazzoli-Chauvin a European, edició 1989, és una fantàstica síntesi de diversos operadors de projectes, un exemple eloqüent en molts aspectes, que ens mostra un gestió sàvia de la idea d'espai d'apropiació i matriu desjerarquitzada. El dibuix en planta reflecteix el nou repartiment de l'espai que exigeixen els comportaments contemporanis i apunta activitats amb una inusual silueta dels ocupants.

Dormitoris, gabinets i lavabos, però també l'espai comú —en la seva subdivisió latent des dels usos—, configuren una xarxa d'àmbits de dimensió equivalent.

De nou pot superposar-se un tartà, aquest cop amb franges horitzontals menors, que recollirien l'emmagatzematge, la circulació, la galeria lliscant —fins i tot davant del lavabo—, tot i que configura espais duals de gabinet i dormitori com a possibles posicions individuals i d'apropiació. Una matriu d'espais equivalents que, sense arribar a neutralitzar la planta, equilibren els llocs sobre els àmbits íntim i social. Una galeria defensa els dormitoris juntament amb un parament lliscant i translúcid.

En un sentit ortogonal existeix un altre dispositiu de plafons lliscants que col·lapsen la galeria.

La possibilitat de sentir l'espai com a territori d'apropiació sense cap altra delimitació que les imposades per l'educació i la convivència és innegable a

▲ Minnazoli-Chauvin, *Fenêtre sur Cour*, 1989.

l'àrea d'accés, exterior semiprivat, de l'habitatge. L'activitat davant la barbacoa, la presència d'una banyera infantil volant i d'un vehicle lleuger, la posició de les taules oblongues i rodones; tot això no és sinó gràfics significants que parlen de la presumpció de compartir un àmbit exterior d'accés.

Dapperbuurt, de Duinker & van der Torre

Una planta lliure amb un nucli de serveis que, lleugerament descentrat, domina la seva divisió ambiental potencial. Es detecta un ajustament dimensional de les cares d'aquest nucli a l'amplada de les possibles estances. Des d'allà, uns envans lliscants, que incrustats al nucli, poden arribar a conformar quatre estances, en principi comunicades i que obliguen a caminar filtrant-s'hi. La inclusió al nucli de serveis d'un petit passadís (*dégagement*-escape) torna als diversos àmbits la seva independència: com a dispositiu pot assimilar-se també a un *by-pass*.

Hi ha un potencial enorme de reversibilitat en tot plegat. Allotjar un grup familiar o un espai laboral és només qüestió de saber integrar cert equipament de cuina com a part del dispositiu d'ingrés i benvinguda.

El grau d'indeterminació és innegable. Les lliscants, que ocupen la llum lliure totalment, fins i tot autoritzen els espais duals. Novament aplicables tant a habitatge com a feina de gabinet, amb resultats que augmenten la seva eficàcia.

St. Alban, de Diener & Diener

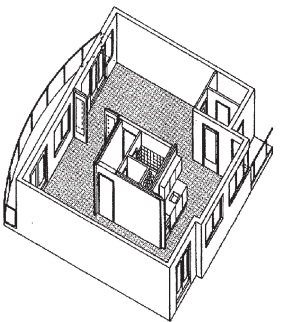
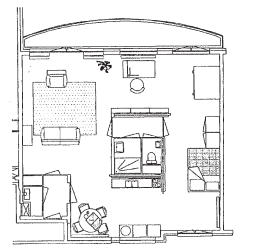
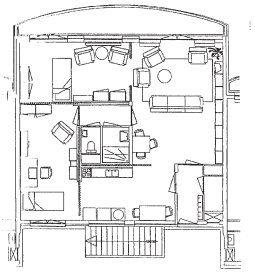
La planta d'aquests apartaments St. Alban de Diener & Diener pot interpretar-se a partir de la manera en què alguns teòrics de l'arquitectura agrupats al voltant de Martin Steinmann a l'escola de Lausanne,³ van anomenar una manera contemporània de tractar la planta d'un habitatge, més enllà del concepte de tipologia, tot neutralitzant-la.

Argumenten que ja no existeix un habitant tipus, tal com era abans, en les discussions al CIAM de 1929 i posteriors. Encara més, afirmen que ja no hi ha un habitant tipus —es reconeixen perfils diversos, comportaments diferenciats, segmentació del mercat, o senzillament les classificacions socioprofessionals clàssiques. Defensen que el que existeix ara són diferents maneres de viure amb tota normalitat.

Assenyalen que existeixen altres condicions més adequades per concebre noves plantes, més enllà del sentit funcionalista del seguiment d'una lògica de funcions.

Es qüestionen si seria possible resoldre les diferències per mitjà d'una certa neutralització de la planta i, fins i tot, si fóra possible renunciar a la inscripció de funcions —denominació habitual— a les peces, a la manera de cambra dels pares, dels fills, etc., i en conseqüència alterar les seves mides. S'imposen, a més a més, oposar-se a l'habitual classificació entre zones de dia i nit a l'habitatge.

Es pregunten: no fóra possible superar la discussió del passadís més enllà de l'oposició *kahniana* entre espais servidors i servits? (I els que no serveixen per

▲ Duinker & van der Torre, *Dapperbuurt*, Amsterdam, 1986.

³ Reconegut com a pla suís (*Swiss plan*), i al fil d'una conversa amb Adler, Diener, etc. ens revela la seva genealogia. *Faces*, núm. 28 (estiu 1993), pàg. 4-27.

a res?) Com integrar o ubicar algunes activitats professionals?, com, de fet, ja va succeir al gran habitatge burgès de la segona meitat del segle XIX.

Reconeixen i fan servir el concepte de plasticitat dels comportaments i, en certa mesura, aquesta capacitat d'adaptació de la gent als locals als quals accedeixen.

La diagramació sobreimposada a la planta permet visualitzar aquesta discussió. Dues maneres de moure's per l'interior, dues parts, distribuïdes de manera diversa: una on es repeteixen les estances en mida i condició; l'altra, on es forma una seqüència entre les peces d'ús comú. Una clara oposició entre íntim i social. Una estratègia en el desdoblament en paral·lel de la circulació que proporciona un cert grau d'independència a les cambres, que n'autoritzen l'intercanvi, sigui estacional o propi entre ocupants.

Els fons del passadís són de més interès per la seva condició de galeria a un extrem i armari a l'altre.

Propostes i realitzacions. Espai de treball terciari

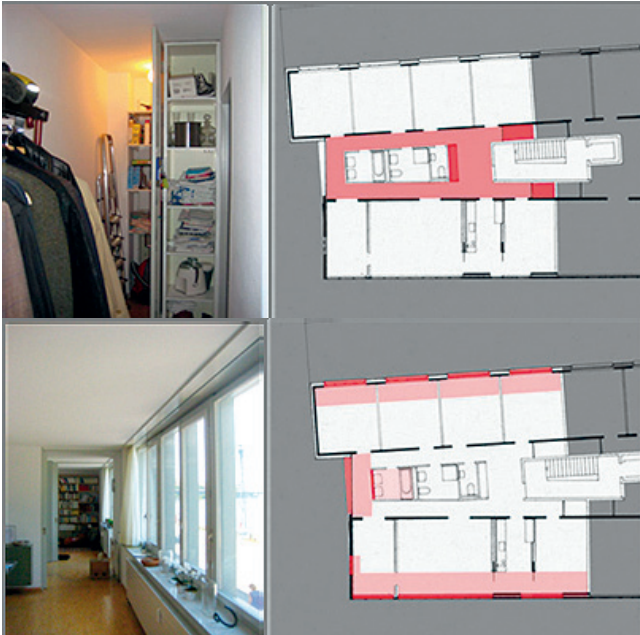
La indeterminació dels espais sembla un bon aliat de la reversibilitat latent que desitja ja qualsevol programa de nova generació, sigui habitacional o laboral. Una planta desjerarquitzada i poc determinada no compromet cap ús i n'admet més dels previstos.

A l'espai d'oficina una malla subjacent acostuma a ser l'eina ideal, especialment si es configura com una matriu diferenciada. L'equivalència dimensional de les diferents àrees valida la seva intercanviabilitat.

És ben conegut que aquesta eina es va consolidar durant els anys seixanta amb l'aparició de l'oficina oberta i el paradigma de la flexibilitat, recolzant-se en els grans llums estructurals i a una estricta modulació exemplificada amb la retícula del fals sostre. Aquesta modulació es va portar després a l'extrem mitjançant l'adaptació de tots els elements decisius de la distribució —divisòries, mobiliari, terra tècnic— segons l'imperatiu del mòdul base.

Tanmateix, aquesta disciplina modular amb la qual s'identifica el tipus modern va perdre força progressivament. Durant la dècada dels setanta la isotropia de la retícula fou substituïda per una nova isotropia energètica. La lògica de l'excentricitat, que tingué com a referent icònic el Centre Beaubourg de París, conflueix en una dispersió que és "simultàniament recurs figuratiu i tecnològic", i per tant treu importància al valor de la retícula com a argument funcional.⁴

Tot i això, avui dia, la matriu equivalent pren sentit per al projecte d'oficina,

▲ Diener & Diener, *St. Alban*, 1981-1986.

4 Abalos, I., Herreros, J. *Técnica y arquitectura en la ciudad contemporánea*. Madrid: Editorial Nerea, 1992.

no tant per la seva resposta a un sistema de producció basat en l'estandardització dels components com per la seva adaptació als ideals d'un espai literalment transparent, mutable i, per sobre de tot, no jeràrquic.

Citizen Office, de Sevil Peach

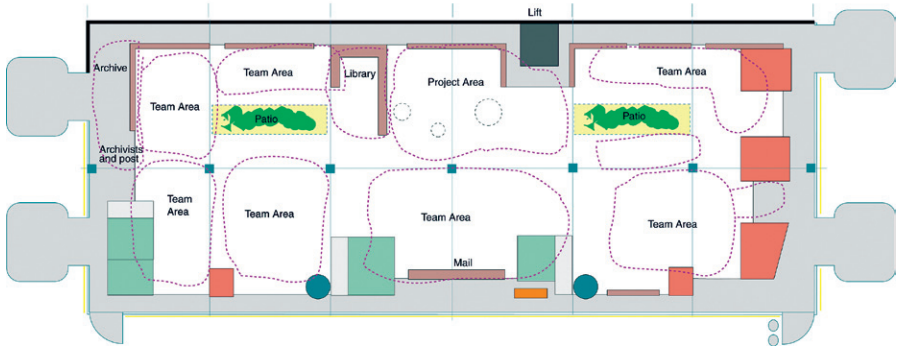
Observem el projecte de Sevil Peach per a la *Citizen Office*⁵ de Vitra (2001). La retícula no esdevé evident però hi és latent. Respon a una organització de la feina que atorga a cada persona múltiples localitzacions, on el treball pateix atomitzacions diverses i aglutinacions espontànies. La idea d'equipament és ara de geometria variable. Davant d'això, només la indeterminació de la planta, basada en una trama subjacent de geometria isotòpica, garanteix l'eficàcia de l'organització.

Les oficines de Vitra es poden interpretar com a "un espai col·lectiu en el qual poden compartir-s'hi diversitat d'ambients i usos, com per exemple sales de reunió, despatxos privats, biblioteca, bar o gimnàs. El personal, amb les seves dotacions particulars, selecciona el lloc on vol desenvolupar la seva feina, segons les seves necessitats de privacitat o de comunicació amb altres col·legues".⁶

Més enllà de la seva habilitat amb els recursos estilístics i la seva facilitat en la creació d'ambients, el projecte de Sevil Peach per a la *Citizen Office* de Vitra és interessant per l'operativitat que li atorga la complementació de les zones d'ús entre si, i d'aquestes amb els elements d'arxivament i emmagatzematge. El projecte segueix un diagrama funcional original totalment explícit. Amb un bon nivell d'equidistància es presenten zones d'arxivament i emmagatzematge en marró; zones de reunió confidencial en vermell; zones de trobada en blau; circulació en gris; despatxos i biblioteca en blanc. A partir d'aquí no cal més discriminació. Amb l'excepció de la "sala de projectes" i la "biblioteca", la resta de borses d'activitat responen com a "despatx comunitari".

Aquesta planta mostra que no determinar no implica no equipar. Els espais d'apropriació se succeeixen, llocs sense un ús inscrit i, per tant, amb un potencial d'ús indiscriminat; peces ambientalment qualificades i prou equipades que, tot i tenir geometries diverses, es troben habitualment equilibrades entre la tensió direccional i una posició potencial. Com que proliferen els espais d'apropriació,

▼ Sevil Peach, *Citizen Office*, esquema (2001-2013).

5 *Citizen Office*. Aquesta va ser l'expressió que Ettore Sottsass, Andrea Branzi i Michele de Lucchi van posar a l'anàlisi que van fer junts, des de 1991, per definir un nou concepte d'oficina basat en l'usuari. Tres anys després els resultats de l'esmentat anàlisi es van bolcar en el llibre i en la exposició relacionada al Vitra Design Museum (1994).

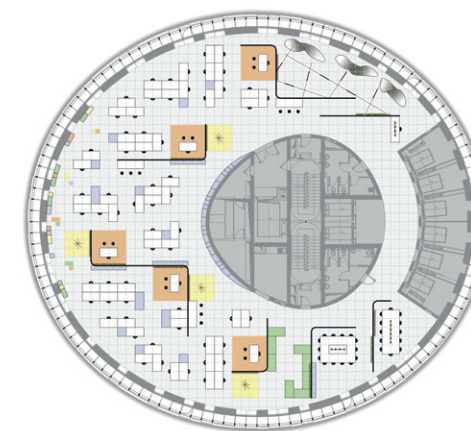
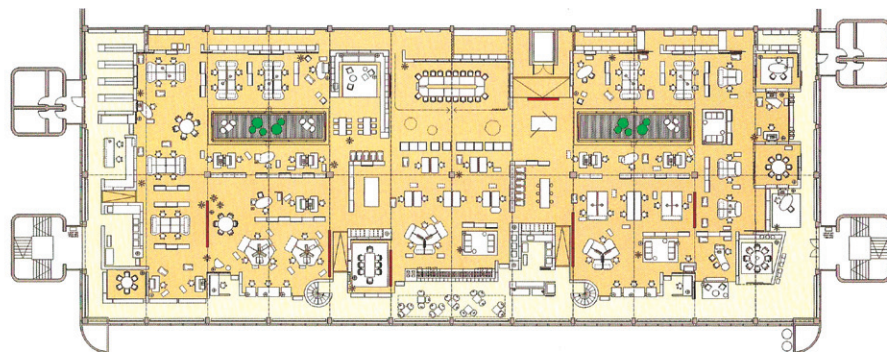
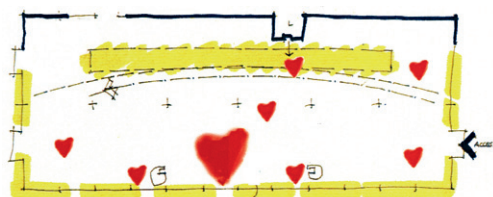
6 Encara que no es refereixi específicament a les oficines de Vitra, la cita és un fragment del text de Lluís Peiró i Ricardo Guasch "L'evolució de l'espai d'oficina", *On Diseño, Monogràfic Oficina*, 2001.

augmenta la socioeficiència de l'espai i també el benestar individual, i s'assoleix un equilibri entre servituds i prestacions.

Pot tractar-se de convidar, de suggerir. A Vitra aquests espais intersticials al costat de la façana o l'interior, acaronats per la llum natural, i prou equipats, són els millors llocs per a una trobada informal, per a una bona conversa, un moment de descans o fins i tot per a la concentració en una bona lectura, l'escriptura o la consulta de dades. Un eloqüent diagrama, explica el projecte simplement a través d'unes franges grogues que expressen l'entrada de la llum natural i uns cors que semblen fer al·lusió al valor emocional del registre espacial. La llum natural es troba present a totes les zones del recinte, penetrant a través dels grans vitralls perimetrals i, les lluernes centrals, atorgant confort ambiental al conjunt.

Pel que fa a la resta, la malla subjacent que endreça la planta garanteix la intercanviabilitat dels espais i remarca la seva equivalència, la qual cosa consegüentment ofereix un alt grau d'indeterminació funcional alhora que valida la dispersió dels usos. Al llarg del temps i fins a l'actualitat aquesta *Citizen Office* ha assimilat, sense problemes, mobiliari de nova generació que respon a noves modalitats d'ús. Majoritàriament no són llocs de feina assignats: es tracta d'un equipament que envolta el cos o els cossos i els acull emfàticament per a la concentració en una feina puntual, en la lectura o bé en la reunió. El projecte mostra així una gran elasticitat funcional i la seva actualitat esdevé incontestable.

▼ Sevil Peach, *Citizen Office*, croquis, espais interiors i planta (2001).

▲ Ma. Teresa Pérez Moreno, oficines de la Torre Agbar, Barcelona, Postgrau de Disseny de l'Espai de Treball, 2013.

Extensió del raonament en la docència

Tal com apuntàvem a l'inici, en els exercicis plantejats als postgraus d'Hàbitat Estratègic i Disseny de l'Espai de Treball d'ELISAVA s'han desenvolupat aquests dispositius per a l'habitabilitat i el seu ús al marge de geografies de l'espai interior estrictament jerarquitzades. Es detecta que, tant per a comunitats habitacionals com per a espais de feina, els espais indeterminats i/o d'apropriació són avui pràcticament objecte de culte.

Projecte d'implantació d'oficines a la planta tipus de la torre AGBAR. Postgrau en Disseny de l'Espai de Treball⁷

A la proposta de Ma. Teresa Pérez Moreno, que va tenir com a tutor a Octavi Mestre, el referent formal adscrit a l'estètica del neoplasticisme serveix de pretext, en tant que constitueix una matriu no jeràrquica, centrípete i dinàmica, i permet l'adaptació al programa amb la idea de "no proporcionar una solució completa, sinó un marc espacial que pugui ser finalment completat pels usuaris". És per això que, segons diu la memòria del projecte, s'ha optat per un llenguatge plàstic objectiu, sense accessoris, on l'ordre clar i geomètric sigui la nota dominant i on les formes queden depurades fins als seus components fonamentals: línies, plans i cubs.

Els detalls confirmen l'estratègia inicial. Els elements permanents bàsics — terres, sostres, parets — estableixen un marc neutre de tonalitats mat clares. Les divisòries aporten caràcter a l'espai mitjançant colors neutres i primaris, amb un ritme asimètric, i suggereixen àrees laborals equivalents en dimensió i prestacions. Es resolen amb cortines de diferents gramatges (prenent el referent del *Cafè Samt & Seidel* de Ludwig Mies van der Rohe i Lilly Reich), plafons vegetals, plafons magnètics i estanteries penjades. Tant el mobiliari com els plafons penjats, els arxivadors i fins i tot els paviments complementen les zones d'ús i

⁷ <http://dedt.elisava.net/>. Blog de "Disseny de l'Espai de Treball", curs de Postgrau a ELISAVA.

segueixen una lògica de modulació amb dimensions proporcionals 40, 80 i 160, la qual cosa garanteix l'elasticitat funcional.

Projecte d'allotjament universitari a immoble de l'edat de la reforma, 1888, situat al carrer Wellington a l'Eixample de Barcelona. Postgrau en Disseny de l'Hàbitat Estratègic⁸

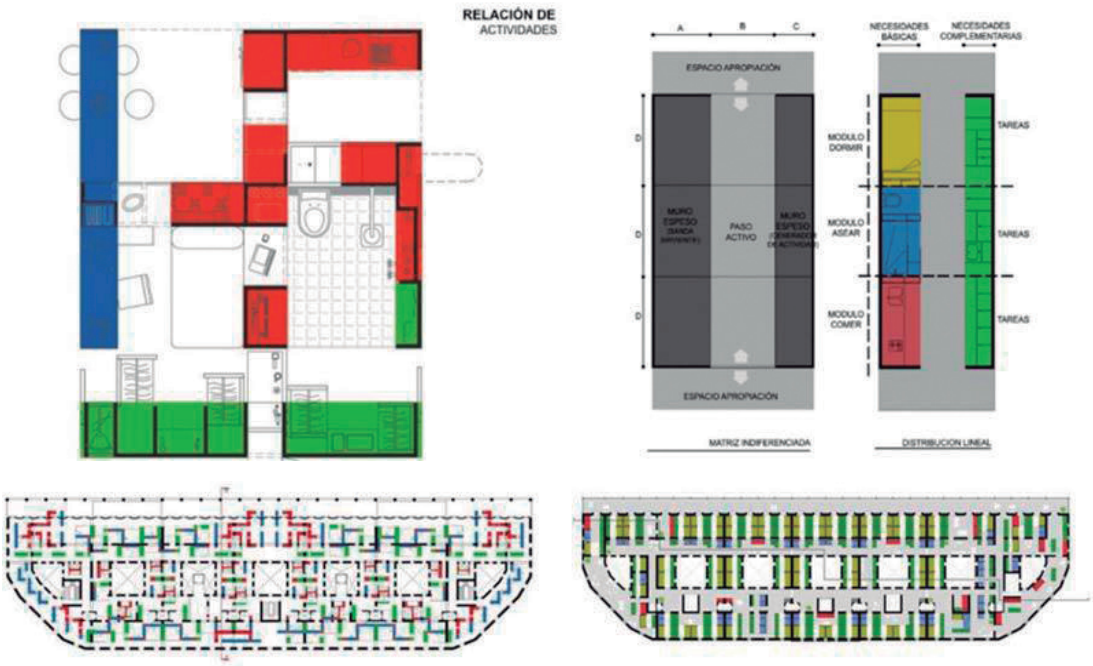
Sobre aquest edifici preexistent es van dur a terme dues propostes d'habitabilitat compartida a partir d'una primera hipòtesi —el desenvanament— i d'un pla de finalitats —el muntatge d'una xarxa habitacional, totes dues tutoritzades per l'Emiliano López i Txatxo Sabater.

Inicialment es va definir en pla i maqueta una organització material que garantís un mínim de prestacions a l'entorn immediat, quotidià, d'un individu com a subjecte cultural. Quasi com si fos el seu rastre, dibuixat per les accions de la vida diària. Es tractaria d'un dispositiu de complementació en termes d'ús, a escala, capaç de desplegar funcions pròpies de l'espai pràctic, de dormitori i/o de gabinet.

Es van elaborar dues hipòtesis de distribució de mobiliari —sense concretar encara la seva ubicació— per materialitzar les activitats i les posicions del cos a l'espai en uns murs gruixuts: una en molinet, l'altra en paral·lel.

8 <http://hemt.elisava.net/>. Blog d'"Hàbitat Estratègic, Mobilitat, Temporalitat", curs de Postgrau a ELISAVA.

▼ Boniche, Escobar, Hernández / Cruz, Moles, Fernández. Projecte d'allotjament universitari. Postgrau en Disseny de l'Hàbitat Estratègic, 2013.

En una segona fase cada grup va trobar la seva llei de creixement, desdoblament i muntatge dintre d'una estructura immobiliària residencial desafectada i desenvanada. Es van autoritzar uns discrets estintolaments sobre les parets mitgeres dels vells habitatges militars del campus UPF.

Resultat: dues propostes d'allotjament en cohabitació resoltes amb una gran plasticitat que, a banda de presentar un dibuix molt pictòric i equilibrat de la planta —com a estructura dispersa que pot canviar—, evidencien una potencial adaptabilitat a les noves necessitats i un cert grau de reversibilitat.

S'ateny una capacitat de 170-200 residents, i es tot concreta una geometria i imatge de l'aleatorietat, sobre una cara de l'illa de l'eixample.

Seguint un procés de dissociació, les concrecions aconseguides per a l'entorn proper individual es combinen fins a disposar una xarxa habitacional indiferenciada.

El mobiliari embolcallant de les activitats es resol amb l'assemblatge en sec de materials de catàleg. Plafons acústics en un cas, caps de d'embalatge de gran format en l'altre.

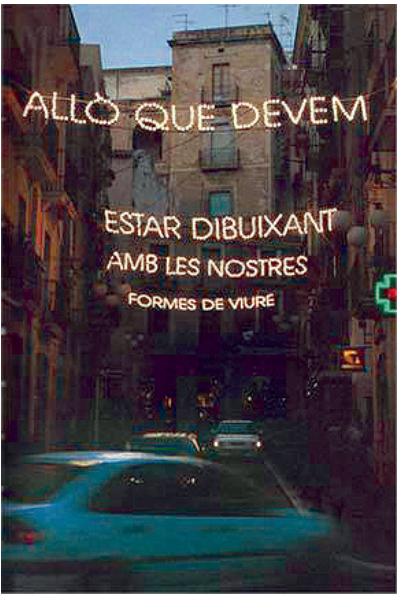
Aquestes propostes mostren que entre la cohabitació múltiple i el pis compartit no hi ha més distància que la que marca la cultura del *housing*.

En conclusió: amb la mutació de l'entitat familiar, amb la nova operativitat a la feina i amb la manca de recursos financers disponibles, convé pensar en estructures habitacionals reversibles, adaptables i coparticipades.

Es tracta d'acostar-se a una concepció de la planta des de la logística i el recorregut.

La idea és tan simple com innovadora: consisteix en passar de la concepció funcionalista tradicional, centrada en la qualificació de les peces en relació a una funció, a una definició antropocèntrica de l'espai, identificada en funció de les exigències pròpies de la fase existencial de la persona pel que fa el seu hàbitat, i proveït d'atribucions funcionals segons el projecte de vida en curs. Això és una petita revolució mental que, lluny de donar precarietat, garanteix estabilitat. Permet una adaptació funcional al transcurs natural del temps existencial, tot absorbint les variacions psicològiques i les fases crítiques.

“La idea és tan simple com innovadora: consisteix en passar de la concepció funcionalista tradicional, centrada en la qualificació de les peces en relació a una funció, a una definició antropocèntrica de l'espai”

▲ Perejaume, instal·lació efímera a un carrer de Tarragona, 2000.